

PRIZADEVANJA JEKLARSKIH KRALJEV SE NISO OBNESLA.

Tovarne v čikaškem okrožju počivajo kot prvi teden; kamoflaža z dimon ne pomaga nič. Delavci v Bethlehemu in v drugih pennsylvanskih mestih so pomnožili vrste štrajkarjev. Prepovedani shodi in zapiranje stavkovnih straž v "kozaški državi".

Pittsburgh, Pa., 29. sept. — Wm. Z. Foster, tajni korganizacije jeklarskih in železarskih delavcev, je danes prejel telegram iz Bethlehem, da je stavka v tamšnjih tovarnah popolna. Vse tovarne so prenehale z obratom.

Bethlehem, Pa., 29. sept. — Unijski voditelji izjavljajo, da je 80 do 90 odstotkov delavcev organiziranih in vsi člani unije so za štrajkali. Organizatorji so na delu, da privedejo v unijo še ostale delavce. Kompanijski uradniki priznavajo, da so tovarne "delom prazne", pravijo pa, da toliko delavcev še imajo, da lahko nadaljujejo z obratom v nekaterih tovarnah. Wm. J. Bohning, tajnik krajevne organizacije jeklarskih delavcev, je bil danes zjutraj aretiran.

South Chicago, 29. sept. — Jeklarski baroni, ki so v soboto razobnili po časopisih, da bodo danes odprli tovarne z velikim številom "povrnilih se delavcev", so razočarani. Pričakovani delavci niso prišli. Zaradi tega je danes zjutraj splošno v tovarne. Štrajkarji so potrožili stavkovne straže. V glavnem stanu jeklarske organizacije izjavljajo, da nikjer videti onih 500 mož "Lokalne ameriške lige", ki je imela po kričeh v vestih v listih tvoriti protistazo okrog tovarn, ko se bodo "vračale velike armade štrajkarjev nazaj na delo." Vse skupaj je bilo bluff.

Piketi so bili vso noč na straži okrog jeklarn v South Chicago, dasiravno je bil dož kot iz škafe. Še le proti jutru so videli pet mož, ki so se zmužili skozi glavni vhod v tovarno za izdelovanje tračnic.

Gary, Ind., 29. sept. — Iz petih velikih dimnikov v tovarnah jeklarske korporacije se je pričel danes valiti dim, črn dim. Štrajkarji, ki poznajo dim, se smejejo. Črn dim pomeni, da le vzdržujejo ogenj v peceb; kadar tovarne operirajo, takrat je dim rjav. Delavski voditelji pravijo, da se je število stavkokazov znižalo za štiri odstotke od sobote. Osem štrajkarjev je bilo večeraj aretiranih.

Reading, Pa., 29. sept. — 68 strojnikov je zaštrajkalo v tukajšnji tovarni, ki je podružnica neodvisne bethlehemske korporacije. Strojniki so edini, ki so organizirani in zdaj bodo poskusili organizirati tudi druge delavce.

Waukegan, Ill. — Šerif Elmer J. Green je odredil, da 500 pomožnih šerifov straži okrog tovarne American Wire & Steel Co.

Waukegan, Ill. — Tukaj je bila danes aretirana soproga Karla Dobrnika (Dobnik) kot posledica zadnjih izgrediv. Bila je v družbi drugih žensk, ki so bile razpustljive kot stavkovne straže, ob vhodu tovarne in nagovarjale stavkarje, da naj se pridružejo stavkarskim. Policaji so jo takoj odpeljali v zapor.

Pittsburgh, Pa., 29. sept. — Tovarne v pittsburskem okrožju so pod kamoflažo dima, kakor v nekaterih drugih jeklarskih okoliših. Jeklarski magnati delajo kolikor mogoče velik hrup in dim, da bi s tem naredili vtis na štrajkarje, kakor da tovarne obratujejo, kar se pa v resnici ne godi.

Steelton, Pa., 29. sept. — Velik odstotek delavcev v tukajšnjih tovarnah in pri plavljih neodvisnih družb je danes na štrajku.

Bethlehem, Pa. — Župan Johnston je v nedeljo izdal okle, s katerim prepoveduje shode štrajkarjev v dvorinah in na ulicah. V mestu je mir.

Garyjski župan bi rad omejil stavkovne straže.

Gary, Ind. — Župan Hodges je odredil, da se omeji število unijskih piketov, toda delavci so ravnopasprotno straže potrožili. Štirje piketi so bili pozneje aretirani.

V South Chicago so bili nemirni v nedeljo zvečer pred vhomom v tovarno Illinois Steel Co. na Green Bay ulici. Policaji dolgi štrajkarje in njihove žene, da so metale kamenje na avtomobil, v katerem se je peljalo pet stavkokazov proti tovarni. Aretiran ni bil nihče.

V Garyju se je vršil v nedeljo velik shod, katerega se je udeležilo 4500 stavkarjev. Delavci so na shodu ponovno sklenili, da ostanejo v boju do konca.

Delovodje se pridružujejo stavkarjem.

So. Chicago, Ill. — Unijski tiskovni odbor poroča, da je 17 delavodij, ki so delali do sobote, obiskalo glavni stan organizacije in se vpisalo v unijo. Unijski voditelji pravijo, da 17 delavodij na štrajku odtehta tisoč stavkokazov med navadnimi delavci, kajti družbe ne morejo porabiti vsakega stavkokaza za delovodjo.

21 Italijanov je zapustilo Indian Harbor in odšlo za delom v Kansas.

Gompers napoveduje zmago.

New York. — Samuel Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, je dejal večeraj pred odhodom v Washington, da ni dvoma, da ne bi jeklarski delavci zmagali v tej stavki, kajti njihov boj je pravičen. Gompers je ponovno zavrnil trditve jeklarskih magnatov in njihovih časopisov, da je stavka pod vplivom "inozemskih radikalcev".

22 parnikov rude počiva v Detroitu.

Detroit, Mich. — 22 parnikov, naloženih z železno rudo, počiva v pristani detskojske reke. Vsi jezerski pristani so polni parnikov, ki se ne morejo ganiti radi stavke.

400.000 delavcev v boju.

Chicago, Ill. — John Fitzpatrick, predsednik osrednjega odbora jeklarske organizacije, je izjavil ob svojem prihodu iz Pittsburgha, da je zdaj 400.000 delavcev na štrajku; razun 150.000 delavcev so vsi v pittsburskem okrožju. Fitzpatrick je tudi rekel, da je ravno narobe resnica, kar poročajo kapitalistični dnevniki. Delavci zapuščajo tovarne, ne pa organizacije. Po njegovem mnenju je stavka že dobljena.

ŠTIRI POSTAJE STANDARD OIL DRUŽBE OROPANE.

Chicago, Ill. — Roparji so obiskali v eni noči štiri postaje Standard Oil družbe in pobrali ves denar. Na vseh štirih postajah so vplenili okoli tisoč dolarjev. Policijski departament je odredil na vsako postajo po enega policaja, ker je prišel glas, da nameravajo tolovaji obiskati vse oljne postaje.

UNIJA BANONIK KLERKOV V NEW YORKU.

New York. — Unijsko gibanje se je pojavilo v mogočnih palačah Wall Streeta — pred nosom finančnih kraljev, katerih je zdaj strah. 3000 klerkov, vpisanih v banonik zavodih, se je organiziralo in pridružilo se mislijo Ameriški delavski federaciji. Klerki bodo zahtevali šesturni delavnik, večjo plačo in posebno plačo za delo čez čas.

STAVKA V ANGLIJI SE NADALJUJE MIRNO.

Položaj v Londonu je kakor ob času vojne; rudarji ostavljajo delo.

STAVKOVNI VODJA SE BOJI REVOLUCIJE.

London, 29. sept. — Industrijalna paraliza, ki je nastala vsled stavke na železnih, se razširja. Tovarne zapirajo vrata, ker nimajo premoga in premogovni rovi so prenehali obratovati, ker nimajo vagonov za premog.

Stavkovna kriza doseže vrhunec še te dni, morda v štirindvajsetih urah. V soboto in nedeljo ni bilo obhvatiti posebnih posledic, ker so bili ljudje večinoma doma, ampak danes pride težava. Zastopniki vlade so v neprestani konferenci z voditelji stavke, toda slišati se ni, da bi bil dosežen kakšen sporazum.

Doslej se vrši štrajk — največji v zgodovini Anglije — povsem mirno. Kolodvorji so bili prva dva dneva popolnoma prazni, tako da so bile stavkovne straže nepotrebne. Kar se tiče živčnega in kulturnega položaja, se Anglija vrača nazaj v vojne čase. Uvedena je živčna režija po odmerkih in London je bil zadnji noč v temi. Zaloge živil in premoga se hitro manjšajo in v par dneh nastane kriza, če ne bo odpomoči.

Voditelji stavke so zadovoljni s situacijo, toda zavedajo se, da brez pomoči drugih delavskih organizacij ne bodo mogli voditi boja. James H. Thomas, tajnik železničarske organizacije je dejal večeraj, da bodo morali pritiskati rudarji in transportni delavci v polnem številu, obenem se pa boji, da generalna stavka čisto lahko spremeni v revolucijo. Thomas je konservativen in ne želi drugega preobrata, kakor da železničarji izvajajo svoje strokovne zahteve.

Robert Smillie, vodja rudarjev, je rekel v nedeljo na shodu v Glasgowu, da v dveh dneh bo 90 odstotkov rudarjev prenehalo z delom, čeprav ne zaštrajkajo, ker rudniške družbe nimajo praznih vagonov za premog.

Pristanišča so polna potnikov, ki so se izkrcali s parnikov, a dalje ne morejo, ker ni vlakov. Pošta je prenehala z razpokižanjem zavojev. Več eroplanov je odplulo s pisemsko pošto v Pariz, Brusel in Amsterdam.

Dublin, Irsko, 29. sept. — Irski železničarji se niso zaštrajkali, če kajo pa poziva za štrajk, ki se mu odzovejo takoj. Irsko Delavska stranka je obvestila člane, da naj bodo pripravljeni vsak hip za boj. V nedeljo so se vršili številni delavski shodi v Dublinu, Belfastu in drugih irskih mestih, na katerih so se delavci izjavili solidarnim z angleškimi stavkarji.

WILSON POJDE TRETJIČ V PARIZ?

London, 29. sept. — V tukajšnjih diplomatskih krogih se govori, da pojde predsednik Wilson tretjič v Pariz, ako senat spremeni mirovno pogodbo z Nemčijo in ustavo lige narodov.

ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Connellsville, Pa. — Vlak štev. 8 je skočil osem milj od tukaj raztir. Poškodovana sta strojevodja in kurjač. Nesreča se je zgodila na postaji Huston, Baltimore & Ohio železnice. Po sodbi železničarjev so slabe zavore povzročile nesrečo.

IZGREDI V TRSTU RADI WILSONOVE NOTE.

Napadi na Američane; italijanska zbornica dala zaupnico Nitti.

SOVINISTIČNI IZBRUH V PARLAMENTU.

Trst, 29. sept. — Novica, ki jo je objavil "La Nazione", da je Wilson poslal Italiji noto z zahtevom, da mora d'Annunzio izprazniti Reko, je povzročila tukaj nemire, ki so se končali s tem, da je drhal napadla hotel "Palace" in razbila vse angleške in francoske napise. Američani v Trstu in na Reki se ne smejo pokazati na ulice, ker so takoj insultirani. Z Reke javljajo, da so Italijani tamkaj napadli nekega ameriškega častnika, ker ni hotel salutirati d'Annunziju, ko se je slednji vozil v avtomobilu po ulici.

Rim, 29. sept. — Na večerajnji seji parlamenta so poslanci izrekli zaupnico Nitti vlad v 208 glasovih proti 140. Seja je bila zelo voharna. Tommaso Tittoni, zunanji minister je dejal v svojem govoru, da Italija mora ostati v edinstvu z zavezniki glede na reško vprašanje. Rekel je, da on demisionira, če je kdo drugi, ki bo holje rešil reški problem. Mnogi nacionalistični poslanci so napadali italijanske delegate v Parizu, češ da so premečki in da samo kimajo; poslanec Sessaro je celo dejal, da je Orlando, ki ne zna angleški, "sedel med tremi tavoli." Ta opazka je izzvala burni protest od strani ministrov. Poslanec Chissari je zahteval, da Italija takoj angktira Reko. Dajle je šel beletke nekega pogovora med Wilsonom in Andrejem Osojnikom z Reke, ki se je vršil v Parizu v navzočnosti Orlando. V tem pogovoru je Wilson baje rekel, da ni vprašanja, da bi Jugoslavlani dobili Reko, pač pa da mora biti svobodno mesto, ki bo služilo gospodarskim potrebam vseh držav, ki so zaprtje od Jadranskega morja; nadalje je rekel Wilson, da je boljše, če luki v Trstu in na Reki tekmujeata med seboj.

Che-Esa je nato izjavil, da je Reka minirana; mine so položene v luki, pod stolpom, mestno "hiko" in pod cerkvami in kdor "se drzne vzeti Reko Italijanom, bo našel namesto mesta kup razvalin." Che-Esa je končno pel slavo d'Annunziju in njegovim "hrabrim" prostovoljcem in vsa zbornica, izvenzki socialistov in ministrov, je vpila "viva".

Glede na rešitev reškega problema ima vlada tri načrte: Prvi, da se Reka anektira brez ozira na mednarodne komplikacije; drugi, da se d'Annunzijevo prostovolje zamenjajo z regularnimi četami, ki drže Reko do definitivnega odloka mirovne konference; tretji, da se razpusti parlament in razpiše nove volitve, nakar se vsa zadeva prepusti bodoči vladi. Eden teh načrtov bo sprejet še te dni.

WILSON DOMA; MORA POČIVATI.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson se je vrnil v nedeljo v Belo hišo zelo slab. Roka se mu je tresla, ko je anel klobuk z glave pred množico, ki ga je sprejela na kolodvoru. Zdravnik mu je naložil, da mora za nekaj časa prenehati z vsakim delom in počivati, ako želi kmalu okrevati. Predsednik je našel v svoji pisarni cele kipe telegramov iz Pariza, tikažojih se Reke, Dalmacije, Trstije, Slezije in drugih vprašanj, ali dr. Grayson mu je prepovedal baviti se z brzojavkami.

Ako Wilson kmalu ne okrevi, ne bo mogel se udeležiti industrijalne konference prihodnji ponedeljek.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson se je vrnil v nedeljo v Belo hišo zelo slab. Roka se mu je tresla, ko je anel klobuk z glave pred množico, ki ga je sprejela na kolodvoru. Zdravnik mu je naložil, da mora za nekaj časa prenehati z vsakim delom in počivati, ako želi kmalu okrevati. Predsednik je našel v svoji pisarni cele kipe telegramov iz Pariza, tikažojih se Reke, Dalmacije, Trstije, Slezije in drugih vprašanj, ali dr. Grayson mu je prepovedal baviti se z brzojavkami.

Ako Wilson kmalu ne okrevi, ne bo mogel se udeležiti industrijalne konference prihodnji ponedeljek.

VREME.

Chicago in okolen: V torek oblačno, nestalno in hladno. Severovzhodni vetrovi. Sončni izhod ob 6:45, zahod ob 6:30.

JUGOSLAVIJA ZAPRLA MEJO V DALMACIJI.

Rim, 29. sept. — Iz Trsta javljajo, da je Jugoslavija zaprla premirovno mejo v Dalmaciji za dobo 15 dni. Italijani sklepajo iz te vesti, da bo Jugoslavija koncentrirala vojaške čete v Dalmaciji.

TERORIZEM LINČARSKO DRHALI V OMAHI, NEB.

Toipa, broječa 5000 glav je pobijala, požigala in skoraj sadavila župana.

2 MRTVA IN 39 RANJENIH; ZVEZNE ČETE V MESTU.

Omaha, Neb. — Zvezne čete z nasajenimi bajoneti in s strojnimi puškami so danes naredile mir in linčarska toipa, ki je imela večeraj mesto pod svojo kontrolo, se je potuhnila in poskrila. Posledice večerajšega terorizma, ki ga je počenjala linčarska drhal, sta dva mrtva in 39 ranjenih; materialna škoda znaša več stotisoč dolarjev.

Omaha, Neb. — V nedeljo je vladal tukaj beli teror najhujše vrste. Drhal, broječa okrog 5000 oseb, je linčala črnce Wm. Browna, ali predno je črnce prikel v roke drhali, se je vršilo obleganje velikega sodnega poslopja z ječo vred, ki je trajalo devet ur. Med obleganjem je podivjalo množica, v kateri so bile tudi ženske, streljala na policaje in končno je zažgala sodno poslopje, katerega sta zgoreli dve tretjini. Poslopje je bilo še novo in je stalo poldrugi milijon dolarjev.

Črnce Brown, ki je bil obtožen napada na neko dekle, je bil zaprt z drgljni jetniki vred v črtem nadstropju sodnega poslopja. Ob dveh popoldne je množica, obstoječa večinoma iz mladih fantov, med katerimi je bilo mnogo odpučenih vojakov, navadila na poslopje in zahtevala, da šerif izroči črnce; šerif Michael Clark je odbil zahtevo in poval na pomoč vso mestno policijo in pomožne šerife.

Nato se je vnela bitka, ki je trajala do sedmih zvečer. Na stolne strelce je bilo izmenjavanih. Neki bivši vojak je bil ubit in okrog dvajset oseb je bolj ali manj ranjenih. Istočasno je bilo nekaj zamorcev neusmiljeno tepenih v zamorskem delu mesta.

Na lice mesta je prišel župan Omaha, 59letni Ed. P. Smith, in hotel je pomiriti drhal. "Dajte nam nigr!" je vpila množica na župana. "Tega ne morem storiti," je odvrnil Smith.

Kakor blisk se je raznesla vest med drhaljo, da župan ščiti zamorce in da je on ubil bivšega vojaka. "Ohesimo župana, ker ne da nigr!" so tulili divji glasovi in v naslednjem hipu je bil Smith v rokah divjakov, ki so ga suvali s pestmi v obraz, da je bil ves krvav. Nato so mu vrgli vrv okrog vratu in ga vlekli k bližnjemu telegrafskemu stebri. Policaji so naskočili drhal in iztrgali župana, toda linčarji so navadili na policaje in drugi vrgli vrv okrog županovega vratu. Pri drugem napadu so policaji ubili Smitha in ga nezavednega odpeljali v bolnišnico. Kri mu je tekla iz ust in nosa in zdravniki so izjavili, da je v kritičnem stanju.

Medtem se je nadaljeval boj pred sodnim poslopjem. Ob sedmih zvečer so napadale pričeli metati posode z gorčim petrolejem skozi okna v poslopje, ki je pričelo goreti v drugem nadstropju. Piletelet so ognjegačel, ali mohl je prezezel vodne cevi in gašenje je bilo nemogoče. Ko je šerif videl, da ni več pomoči in da bodo jetniki zgoreli, če jih ne spusti na prsto, je dal ob enajsti uri ponoči skozi okno v 4. nadstropju znamenje z belo ravnjo, da se poda. Nadaljevanje na 2. str. 5. kol.

KAKO ŽIVE DELAVCI V KLVNIŠKEM OKRAJU.

Življenje poteka otrokom brez vsakega veselja.

OTROCI NE MOREJO V ŠOLO RADI PRENIZKE OČETO. VE MEZDE.

Chicago, Ill. — Le malokaterikrat se dvigne zavesa gori in se nam pokaže proletarsko življenje v taki nagoti, da pretrese človeka do srea. Medtem, ko velebizniški časopisje taji, da delavci v Ameriki žive v revščini kot v Evropi, se vrši zanimivo zasliševanje pred sodnikom Alschulerjem o razmerah, v katerih žive klavniški delavci, ki odkrivajo tužne slike iz delavskega življenja, kakršne smo bili vajeni gledati v predvojnem času v velikih evropskih mestih.

Sodnik je zaslišal klavniškega delavca J. W. Dohertyja iz Kansas Cityja, ki ima sedem otrok. Delavce zasliši sedem in štirideset centov na uro in otrok ni mogel poslati dva meseca v šolo, ker jim ni mogel s to plačo kupiti ševljev.

"Oče, ki ima skrbeti za štiri ali pet otrok, bi moral prejemati en dolar meze na uro," je Doherty dejal pred sodnikom Alschulerjem, ko je zagovarjal pravilo, da se povisa meza vsem klavniškim delavcem. "Življenske potrebe ne se draže neprenehoma. Imam sedem otrok, hipotetični dolg na moji štiridesetih baraki in skušam vse plačati v gotovini. V kinematografu nismo bili že dva meseca. Meso jemo samo enkrat na dan, dasiravno zaslužim zdaj 57 centov na uro po ameriških študijah v klavnični Čudahyja za izmednega delavca.

"Poskusili smo vse. Če se odpoveste mesu, tedaj morate kupiti nekaj drugega, da ga nadomestite. Tako jemo enkrat na dan meča. Moji dve zadolžni svobode sta li za premog, dolžan sem pa na zdravnika. Sodnik, ko ste nam zadnjikrat povisali mezo, sem kupil dva para čevljev po \$4.50. Zadnji teden sem hotel kupiti še en par takih čevljev, toda zahtevali so ranje \$12. Nisem jih mogel kupiti. Kadar napočijo slabi časi v klavniših, nimamo s čim živeti."

Takoj za tem delavcem je bil zaslišan trgovec Manuel Mayerhof, ki ima svojo prodajalno v čikaškem klavniškem distriktu. Pokazal je vzorce in izpovedal, da se je to vrste blago podražilo v šestih mesecih za sto odstotkov. Povdaril je v svoji izpovedi, da klavniški delavci ne morejo izhajati z mezo, ki jo zdaj prejemaajo.

"V juliju sem kupil čevlje po \$3.90 par na debelo, ki sem jih prodal po pet dolarjev par," je nadaljeval trgovec. "Zdaj stane par takih čevljev \$6.10 in prodajam jih po osem dolarjev. Čevlji, ki sem jih kupil v aprilu po \$5.25 par na debelo, stanejo zdaj \$8.50 par. Nočem tržiti s takimi čevlji. Delovni čevlji so se podražili za 33% od januarja. Ohleke iz modrega čevljata; ki so bile po devetnajst dolarjev, so zdaj v trgovini na debelo po devet in trideset dolarjev."

Tako je govoril trgovec pred sodnikom Alschulerjem kot nepristranska oseba. Iz njegove izpovedi je razvideti, da klavniški delavci ne morejo izhajati z mezo, ki jo prejemaajo. Ali se bo velebizniški časopisje kaj naučilo iz te izpovedi? Ne! Če bodo delavci zastavali, ker jim podjetniki neodej povisati mezo, bo to časopisje kot ponavadi zakričalo, da je stavka delo holjčevskih delavskih voditeljev.

MORILKA SPOZNANA ZA UMOLNO.

Chicago, Ill. — Ohrabruje priti mrs. Emma Simpsonovi je končana. Porotniki so izrekli, da je umolna. Morilka bodo oddali v zavod za umolne. Simpsonova je ustrelila svojega soproga pri obravnavi za zakonsko ločitev.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (Avgusta 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Ponovito jo praviloma, da se vam ne ustavi list.

OSEMURNI DELAVNIK IN STAVKA JEKLARSKIH DELAVCEV.

Nekateri ljudje, ki se prištevajo izobražencem, ne morejo razumeti, zakaj delavci zahtevajo osemurni delavnik. Če govorite s takimi ljudmi, takoj spoznate, da so si o delavcih in njih zahtevah ustvarili popolnoma napačno mnenje iz enostavnega razloga, ker ne pridejo z delavci toliko v dotiko, da bi spoznali njih psih. Nekateri taki izobraženci menijo, da delavci zahtevajo osemurni delavnik, ker Adamsonov zakon priznava železničarjem temeljni osemurni delavnik. Drugi menijo, da so se delavci polenarili in nočejo delati več kot osem ur na dan. Ljudje, ki tako govorijo, so imeli prav malo stikov z organiziranimi delavci, še manj pa poznajo delavsko življenje.

Jejarski delavci so delali do te stavke po deset in dvanaest ur na dan in sedem dni v tednu. Zanje ni bilo počitka, nedelj in praznikov. V teku štirih tednov so delali dvakrat štiri in dvajset ur, tako da so imeli v sedmih dneh po osem delavnikov. Postali so del samotnih, plavžev valjarjev za pločvino in drugih strojev. Delali so, kakor se je sukalo kolesje v jejlarnah in železarnah: noč in dan. Med temi jejlarskimi delavci so družinski očetje, ki so odhajali na delo, ko so otroci spali, in prihajali so domov, ko so otroci legli že k počitku. Imeli niso najmanjšega vpliva na vzgojo svojih otrok. Otroci so rastle, postajali so večji, toda oče jim je bil tujec, ker se je redko-kedaj dogodilo, da je občeval z njimi.

Jejarski delavec je človek, kot milijonar in ima tudi človeške občutke. Če se človeku menjaajo dnevi kot jejlarskemu delavcu drug za drugim in enakomerni enoličnosti, postanejo take razmere zanj neznosne. V njegovem sreču se vzbudi mogočna želja po izpremembi, ki postaja od dne do dne močnejša, dokler ne postane tako silna, da se ji ne more več vpirati. Takrat občuti človek, da je ponižan, zaničevan, prikrajšan na človeških pravicah samo radi tega, ker je pošten in priden delavec.

In če bi ne bilo drugih posledic, ki jih rode dolge delavne ure, so te tako velike, da je treba brez ugovora znižati delavnik v jejlarnah in jejlarnah na osem ur dnevnega dela. Ali dolg delavni čas povzroča še druga socialna zla, ki so tako velika, da se ne more ignorirati zahteva jejlarskih delavcev po osemurnem delavniku.

Produkcija se prav nič ne zniža, če se uvede osemurni delavnik. To so dokazali napredni tovarnarji, že nestokrat, ki so prostovoljno znižali delovni čas na osem ur. Taki tovarnarji celo pravijo, da so povečali celo dobiček, čeprav so povišali delavsko mezdo in znižali delovni čas. S tehničnega stališča ni torej prav nobene zapreke, da se zniža delovni čas na osem ur. In če jejlarski podjetniki vztrajajo pri tem, da jejlarski in jejlarski delavci še nadalje delajo po deset in dvanaest ur na dan, tedaj hočejo delavcem le dokazati, da hočejo ostati gospodarji v svojih tovarnah in da ne ozirajo na želje delavcev, koliko časa bodo delali.

V sedanjem času so se pa take ideje preživele in jejlarski podjetniki se bodo morali pokoriti zahtevam, ki jih prinaša sedanji čas, kakor so jih morali priznati tudi drugi podjetniki, če nočejo ostati na glasu, da so največji nazadnjaki, prava cokolja vsakemu napredku.

Poročilo brez realne podlage. — Časnikarski poročevalec Floyd Gibbons je brzojavil čikaškemu dnevniku "Chicago Tribune", da se bodo Nemci bojevali proti sovjetski Rusiji v sporazumu z zavezniki, ker so boljševiske čete porazile čete zveznikov.

Dosti čitateljev je verjelo to vest do pike, ki so že pozabili, kako veliko armado so zavezniki dovolili Nemčiji.

Drugi ljudje pravijo, da nemška armada ne more nastopiti proti Rusiji, kajti v trenutku, ko bi odšla "velika" nemška armada proti Rusiji in bi stopila na ruska tla, bi postala tla preveč vroča pod nogami "železnega" Noskeja.

Znamenje časa. — Brzojav je sporočil, da so britske čete revoltirale na Irskem. Za dobrega opazovalca sedanjih dogodkov ni bilo to nič novega, kajti svetovni dogodki niso ostali brez vtisa na britske vojake.

Kako obsežna je bila revolta je težko povedati, kajti britska cenzura je skrbela, da niso prišle o nji preobširne vesti v svet.

DOPISI.

Zapisnik konferenčne seje okrožne organizacije št. V, za Herminie, Pa.

West Newton, Pa. — Konferenčna seja se je vršila 21. septembra t. l. v Herminie, Pa. Udeležili so se je zastopniki iz Herminie št. 1 in 2 in iz West Newtona. Konferenci je predsedoval brat Anton Kodrič, zapisnikar Anton Langerhole. Brat tajnik je pojasnil, da je sporazumno z zastopniki krajevnih organizacij sklenil konferenčno sejo en teden prej, kot bi se moral vršiti in to radi tega, ker se vrši 28. septembra tretja redna konvencija JRZ, in da se na tej seji podpiše poverilnice delegatov. Vsi zastopniki poročajo, da želijo člani krajevnih organizacij poročilo o uspehih organizacije. Ako se kak uspeh ne pokaže kmalu, da bodo člani obupali nad sedanjo situacijo. Nadalje poročajo, da se je v naselbinah, katere mi zastopajo, nabralo nad sto dolarjev za sirote v starem kraju.

Vnela se je debata in po daljšem debatiranju se je konferenca izrekla, da ima najboljšo upanje, da bo delovanje te organizacije imelo najboljši uspeh in takrat bodo še le rojaki spoznali vrednost te organizacije. Nato pozove konferenčni predsednik navzoče zastopnike, da naj dajo navodila delegatom. Zastopniki se izrazijo, da ima gotovo eksekutiva že vse pripravljeno in ves program izdelan in da naj delegati delujejo in glasujejo po svojem najboljšem prepričanju.

Sklenjeno je bilo, da se vrši prihodnjo konferenčna seja 26. oktobra, na kateri bodo delegati poročali o zaključkih konvencije. — Konferenca se vrši v West Newtonu, Pa. — **John Langerhole**, zapisnikar.

Willard, Wis. — Pri tukajšnjem okrožnem sodišču se je vršila obravnava med rojakom K. in dušnim pastirjem. Naš dušni pastir je namreč tožil omenjenega rojaka, ker je slednji v dušni pastirji, ki je dušni pastirji in drugemu, vreden, kot da se ga ustrelji. Pri obravnavi je bil omenjeni rojak obsojen v poravnavo stroškov. Naš prečisti se baje jako zanimala za willardske evetke in je skrajno jezen, ako katera izpregovori s kakim fantom brez dovoljenja. Ako se pa katera izpozabi tako daleč, jo pa voditelj Marijine družbe krega.

V ostalem je pa pri nas tako, kot je na farmah. Kdor ne verjame, naj pa pride pogledat. V časopisih čitam velikokrat jako zanimive vesti. Na skrajnem severnem koncu države Minnesota se zavadi Slovenci borijo za svoj lastni dom. Temu nasprotujejo "žgani mož" z vseni štirimi. — **Spica.**

Rock Springs, Wyo. — V tukajšnji okolici so pričeli premoregovor obratovati s polno paro in deloma vsaki dan. Toda draginja se veča z vsakim dnevom. Vseled tega smo vedno na slabšem. Druga dobička nimamo od tega, kot da smo vsak dan stari in bolj izžepani telesno in duševno.

Omeniti hočem slučaj, kateri bo v svarilo vsem onim, ki pravijo, da so angleške zavarovalne družbe boljše, kot pa slovenske podporne organizacije. Oktobra meseca lanskega leta je umrl rojak Frank Sova v Mascoutah, Ill.

Omenjeni rojak je bil brat moje ranjke žene. Ko sem dobil poročilo o njegovi smrti, sem takoj pričel poizvedovati o vseh podrobnostih, da bi iste sporočil njegovi materi v stari kraj. Čez nekaj časa se mi je oglašil rojak Peter Danca, ki je bil pri njemu na hrani in stanovanju. Poročil mi je, da je bil umrl rojak pri treh angleških zavarovalnih organizacijah in sicer pri "Cloverleaf", postaja št. 600 "Igl" organizaciji in kluba "Moose", postaja št. 50 ali 75 (tega se ne spominja natančno). Sporočil mi je, da je on postavljen za postavnega varuha in ker je njegova sestra — moja žena — mrtva, da ostane vsa zapuščina last njenega otroka ter da je moral položiti 2200 dolarjev varščine. Nadalje mi je sporočil, da od kluba "Moose" ne dobi ničesar, ker je bil ranjki član omenjene organizacije samo osem mesecev. Čez nekaj časa mi je pa sporočil, da ne more dobiti nobene posmrtnine od drugih družtev, ker se je omenjeni rojak ponesrečil v rovu in da radi tega ne izplačajo nobene posmrtnine. Koliko je plačeval mesečnih prispevkov za ta društva mi je neznan; toda najbrže ravno toliko, ako ne še več, kot mi plačujemo pri slovenskih organizacijah.

Iz tega se razvidi, da angleške organizacije niso za Slovence. Prvič radi tega, ker se na inozemne članke ne ozirajo dosti pri izplačevanju podpore in drugič, ker ne razumemo dobro njih pravil in ustave. In ravno pri teh so jako natančni vsi uradniki angleških podpornih organizacij. Vseled tega opozarjam vse rojake, ne pristopajte v angleške podpore organizacije, ker ne razumete njih pravila in ustave. Za Slovence so slovenske podpore organizacije, katerih imamo dovolj. Marsikateremu so se odprle oči še le potem, ko je bilo že takorekoč prepozno.

Omenim naj še toliko, da mi je omenjeni rojak sporočil tudi, da bo mora eno izmed imenovanih angleških družtev tožiti, da bo izplačalo vsaj za stroške, katere so imeli z umrli rojakom. — **Frank Samine.**

Opomba ured. — Po našem mnenju ne bo opravi nič, ker se omenjeni organizaciji ravna strogo po svojih pravilih.

Johnstown, Ill. — V tukajšnji okolici je kakih sedem premoregovorov, ki vsi obratujejo s polno paro. Zaslužek je pa bolj skromen in najboljši zaslužek ne zadostuje v sedanji draginji za primerno življenje. Ko bi premoregorovi ne obratovali tako dobro, bi bila komaj, da bi človek znal delati žudeže. V Illinoisu sedaj nestrni pričakuje izid konvencije "Zdr. premogarjev" ki se je vršila v Clevelandu. Kakor se meni dozdeva, lahko pričakujemo nekaj mesecev neprostovoljnih počitnic s prvim novembrom. Kajti naši delodajalci so bolj trdega srca in nimam dosti upanja, da bi dosegli naše zahteve. Ravno danes sem čital, da je bil predlog brata Aleks Howata poražen, ki je zahteval, da konvencija prizna delavce iz Illinois, katerih podružnicam so bile poslovniške preklince. Jaz iz svojega stališča sem že nasproten temu zaključku konvencije in izrekam vs čast bratu Howatu, ki se je tako neustrašno potegnil za navadne premogarje.

Za slučaj nesreče in smrti smo tudi dobro organizirani. V tukajšnji naselbini imamo dve podporni društvi in vsak rojak ima priliko, da se zavaruje za vsak slučaj. Tukajšnja naselbina ni tako majhna, kar se razvidi iz tega, da šteje društvo "Johnstown City" št. 91 SNPJ nekaj nad sto članov in sicer brez bratov Hrvatov, ki tudi priznavajo, da je SNPJ najboljša podporna organizacija. Tukajšnji rojaki se jako zanimajo za svoje lastne domove in iz tega se sklepa, da bo tukajšnja slovenska naselbina še dolgo časa tako ostala. Le nekaj družin je, ki ne lastujejo svoje hiše. Organizirani smo tudi in imamo svojo politično organizacijo. Podružnica šteje okrog 77 članov. Ustanovili smo tudi svojo lastno godbo na pihala. Učitelj smo dobili iz Clintona, Ind. Nekateri naprednejši rojaki so izprožili v zadnjem času velike koristne ideje, da bi si zgradili svoj lastni dom. To bi bila velika korist za celo slovensko naselbino. Pozivljvam vse rojake, da delujejo za vresničenje te prekurisne ideje. — **J. Kopač.**

S pota. — V Minnesoti že prihaja počasi hladna jesen in prijeti se že, da se opazi lana. Delavci se organizirajo, toda žal, da niso edini, in skoro vsakdo deluje in agitira za drugo organizacijo. Pred kratkem se je na Eveleth, Minn., ponesrečil rojak A. Maček, star 36 let. Doma je iz Logateca na Notranjskem. Pri delu v železnem rudniku se je namreč odtrgala plast kamena in rade ter ga pokopala pod seboj. Bil je na mestu mrtev. Bil je član SNPJ.

Na Gilbertu so dekleta priredile veselico s plesom in korist "Slovenskega narodnega doma" 21. septembra. Vseled je bil precejšen. Dramatični klub se pridno pripravlja za dramatično predstavo F. S. Finžgarjevo igr "Naša kri". — **Marija Pogorelec.**

GOZDNI POŽARI V KALIFORNIJI.

San Francisco, Cal. — V Kaliforniji so izbruhnili gozdni požari v štirih različnih sekcijah. Požari so tako veliki, da so morali v nekaterih krajih predelati vojni red na železnicah in poklicati vojske na pomoč.

Konvencija zdr. premogarjev v Clevelandu.

Devetnajsta in dvajseta seja. (Zadnji dan).

Cleveland, O. — Dopoldanska seja se je še vedno pečala z zadevo glede določitve organizatorjev in drugih uradnikov. Glasovanje se je vršilo po imenih in izid je bil 2265 za poročilo tozadevnega odseka in 1433 proti. Vseled tega je načrt za določanje organizatorjev in drugih uradnikov preložen na prihodnjo konvencijo.

Ko je bila ta zadeva končana, je odsek za novo plačilno lestvico podal svoje poročilo. To je bila najvažnejša točka na zadnjih dveh sejah. Odsek se ni mogel zediniti o izvolitvi podpredsednika za antracitni premogovni okraj.

Predsednik odseka za novo plačilno lestvico Frank Farrington je prečital svoje poročilo. Nek delegat je stavil predlog, da naj potee sedanja pogodba prvega oktobra mesto prvega novembra. Njegov predlog je bil poražen. Nato je nek delegat zahteval pojasnila, ako ima odsek pravico se pogajati s premoregovnimi operatorji ali ne. Izvršujoči predsednik mu je pojasnil, da ima pravico se pogajati z operatorji, toda nima pravice pogodbe podpisati, ampak jo mora predložiti ponovni zborni konvenciji, katere se vrši v Indianapolis. Delegati, kateri so sedaj na konvenciji, bodo istotako poklicani na konvencijo v Indianapolis. V slučaju pa, da se prične štrajk prvega novembra, da ima osrednji odbor polno moč voditi stavko.

Poročilo odseka za novo plačilno lestvico je bilo sprejeto skoro soglasno. Samo dva delegata sta volila nasprotno, vseled česar so ju delegati zasremovali in jima dajali razne priimke.

Zahteve premogarjev so: Šesturni delavnik in pet dni dela v tednu; čas in pol za delo nad šest ur in dvojni čas za delo ob nedeljah in praznikih; tedenska plača; 60 odstotkov povišanja plače pri vsakem delu; odprava dvojnega delavnika v enem dnevnu, kjerkoli je le mogoče, izjeme so pri popravil ventilacijskih naprav in pri odkrivanju novih premoregovorov; odprava avtomatičnih kazni; vsi notranji spori se poravnajo v dotičnem okrožju; sedanja pogodba potee prvega novembra in z istim dnevom stopi nova pogodba v veljavo; nobene nadomestne pogodbe za čas, ko se sklepa nova pogodba; nova pogodba je veljavna dve leti; pogodba za izven ležeča okrožja stopi v veljavo isti dan, ko se podpiše; pogodba postane veljavna, ko jo ratificira ponovna konvencija v Indianapolis; v slučaju, če se do prvega novembra ne sklene nova pogodba, ima osrednji odbor premogarske organizacije pravico pozvati vse premogarje, organizirane v tej organizaciji, na splošno stavko, katere se prične s prvim novembrom; konvencija se izreče za pogodbo, katero je sklenila konvencija premogarjev na antracitnem premogovnem polju in da bo pazila, da se ista izpolnjuje v vseh točkah. To so glavne točke poročila odseka za plačilno lestvico, katere je bila sprejeta na konvenciji.

Prihodna konvencija se bo vršila 1921 v Indianapolisu, Ind.

Ob sklepu konvencije so delegati skupno zapeli pesem "America" in s tem je bila konvencija Zdr. premogarjev ameriških zaključena s primernim nagovorom izvršujočega predsednika John Lewisa.

TERRORIZEM V OMAHI.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Divjaki so planili skozi dim in plamen po zamoren in ga odvlekli pol bloka daleč na Harvey St., kjer stoji teber električne svetilke.

Strahno delo je bilo končano v petih minutah. Drhal je sklekla črna do gola (in zraven so bile tudi ženske!) in ga naglo obesila.

V hipu, ko je bilo nago telo potegneno kvisko, je počilo nebroj pušk in revolverjev in krogle so se zapile v truplo visečega. Nato je drhala vlekla mrtvo truplo na trvi po ulicah zamorskega dela mesta za "strah drugim nigrom, katerim se bo enako zgodilo."

Proti jutru so prišle v Omaha vojske čete.

"FLU" SE POVRNE V JESENI.

Ta bolezen bo zahtevala več smrtnih žrtv ako se povrne, mnenje zdravnikov.

Washington, D. C. — Iz poročila, katerega je podal dr. Otto Geier v Cincinnati, O., tajnik zdravniške zveze je razvidno, da se ta kužna bolezen najbrže še povrne to jesen in bo menda zahtevala več smrtnih slučajev, kot jih je lansko leto. Ta zdravnik je na podlagi statistike drugih kužnih bolezni, katere so obiskale Zdr. države v zadnjih desetletjih, dokazal, da bo za to boleznijo umrlo letošnjo jesen 40% več oseb, kot bi jih v normalnem času. In to se bo ponavljalo pet let. Dr. Otto Geier je namreč študiral statistiko smrtnih slučajev epidemskih bolezni, gripe, rumena mrzlica, in vročinskega legarja. Gripa se je pokazala prvič leta 1899 in je dosegla višino še leta 1901. Isto je bilo tudi z influenco, katere je začela razsajati leta 1867 in 1895.

Na podlagi tega je ta zdravnik podal izjavo, da se bo španska influenza ravnotako ponavljala, ako se ne pripravimo zadostno, da iznebimo to kužno bolezen, katere je največja nesreča za vse človeštvo.

Vsakomu je še dobro v spominu, kako strašno je razsajala ta bolezen lansko leto, koliko žrtve je zahtevala, koliko škoda je napravila na gospodarskem polju. Posledice zadnje influence še sedaj občutimo in vidimo.

Edino upanje, da se obvarujemo te kužne bolezni, imamo sedaj v zelo razvito zdravniško vedo, katere je pričela v zadnjem času zelo napredovati. Toda za boj proti ti bolezni smo pa še takorekoč zelo malo pripravljene, dočim lansko jesen nismo bili popolnoma nič ko se je ta bolezen razširila po vsem svetu kot kak velik prepijski požar. Zdravniki sami niso poznali te bolezni, poznali niso bacila, kateri povzročajo to bolezen. Toda od lanskega leta so pa vsi zdravniki na delu, da se pripravijo za boj bolezni, katere bo pričela zopet razsajati v jeseni. Ustanavljajo posebne elabore, v katerih so ves čas na delu, da odkrijejo bacil te bolezni in potem pa protisredstvo za ta bacil, kakor se jim je posrečilo, da so odkrili proti sredstvo za difterijo in rumeno mrzlico ter vročinski legar.

Ker so se oprijeli tega dela najbolj znameniti zdravniki, imajo veliko upanje, da se jim posreči in da bodo vspešni pri proučevanju te bolezni ter da bodo popolnoma pripravljene, ko začne razsajati ta bolezen.

Zastopniki v kongresu, Fess iz Ohio je nedavno predložil v kongresni zbornici resolucijo, da naj vlada dovoli poldrugi milijon dolarjev, ki naj se porabi za proučevanje te bolezni.

In ne samo zdravniki tudi ljudstvo samo se že pripravlja za vspen boj proti ti kužni bolezni. Ustanovile so se posebne organizacije, katere se že sedaj pripravljajo, da bodo oskrbovale bolnike in da bodo imeli zadostno zdravniško oskrbo in postrežbo. Kajti dokazano je, da je umrlo veliko bolnikov zadnjo jesen ravno radi nezadostne zdravniške postrežbe in oskrbe.

Zdravniki imajo veliko upanje, da bodo vspešni pri svojem delu in da se jim bo posrečilo odkriti bacil te bolezni in tudi protisredstvo. Kajti, dokler ne poznajo bacila te bolezni, je takorekoč vsak boj proti kužni bolezni nemogoč. Najprvo morajo poznati vzrok bolezni in potem šele iznajdejo sredstvo, da se umrli ta bacil takoj v prvem začetku.

Apelirajo pa na ljudstvo, da naj se skrbno varuje, da se ne okuži z eno ali drugo boleznijo. Kajti veliko je ležeče na ljudstvu samem, kake posledice bo imela ta bolezen. Paziti moramo, da je naše telo vedno v najboljšem fizičnem stanju. Kajti popolnoma zdrav človek se najlažje ubrani vsakega okuženja, ker razni bacili nimajo toliko vpliva na človeško telo, katero je popolnoma zdravo.

Protizidovski izgredi na Dunaju.

Dunaj. — 26. t. m. so bile tukaj protizidovske demonstracije, katerih se je udeležilo 6000 oseb. Policija je naredila kordon okrog židovskega distriktja in preprečila kvotitje. Eden policaj je bil zranjen in nekaj oseb je bilo aretiranih.

Ameriške vesti.

DEVET KAZNENČEV SE JE POSLOVIL OD JEČE.

Dva ujeta, eden teško ranjen.

Wheeling, W. Va. — Iz tukajšnje okrajne ječe je pobeželo devet kaznenčev. Napravili so luknjo v zidu, trideset čevljev od tal, in napravili so iz odev vrvi, po katerih so se spustili na tla. Jetrski stražnik James Stanley je kmalu dva ujel, sedem kaznenčev pa vžija še prostost.

James in William Elliot sta skupaj bežala, ko je nanju naletel stražnik Stanley, ki je pričel streljati za bežečima kaznenčema in je zadel William Elliota tako teško, da zdravnik dvomi o njegovi mokrevanju.

Med sedmimi kaznenčema, ki so še prosti, se nahajajo razni specialisti: cestni roparji, vlomilci itd. Kazneni so pobeželi iz ječe kmalu po osmih zvečer. Beg je odkril William Plant, bivši policaj, ko se je zadnji kaznence spustil na tla. Kmalu je bila alarmirana policija in šerif, da so kazneni uskočili iz ječe.

Kazneni so pokazali pri begu precej bistrroumnosti. Luknjo v zidu so napravili koncem celice, kjer je ova stena. Najprvo so napravili v zidu majhno luknjo, nakar so prepilili s pilami železje, ki je vzdano v zid. Pile so sami napravili iz kovinastih glavnikov.

V začetku je šlo vse gladko od rok, dokler ni Plant zapazil zadnjega kaznenca, ki se je spustil po vrvi na tla.

NE PRODAJATE OBVEZNIC SVOBODE.

Washington, D. C. — Odbor za varčevanje, oddetek zveznega zakladniškega departmanta, dobiva vedno poročila iz posameznih okrožij, da nekatere osebe prodajajo obveznice svobode za vsako ceno samo s tem namenom, da se jih iznebijo. Pri tem delajo velike dobičke razni prekupevalci, zastavljalnice in prodajalnice z raznim lepoticem. Kajti nekatere osebe kupujejo raznovrstno drago opremo, zlatnino in druge nepotrebne stvari in ker nimajo gotovega denarja, plačajo z obveznicami svobode in iste dajo za vsako ceno.

Vsled tega je omenjeni odbor razposlal poziv na ljudstvo v Zdr. državah, da je neumno prodajati obveznice svobode, ker pri prodaji vsakdo nekaj izgubi. Varčevati je treba vedno in vsepovsod. In ravno pri obveznicah svobode in zmagi ter pri nakupovanju vojnih hranilnih znamk se največ in najlažje prihrani marsikak dolar.

1500 ZABOJEV S PUŠKAMI POSLANIH DENIKINU.

New York. — Zadnji četrtak je zapustil tukajšnja luko parnik "Black Arrow" in odplul je v Novorossijsk ob Črnem morju. Na parniku se nahaja 1500 zabojev, ki so na vrhu in ob straneh naloženi s čevlji, toda v sredi so puške za Denikinovo armado. Razumeti je na parniku več ton streliva. Pošiljatelj "komercijalnega blaga" je C. J. Medzhinovskij, ki se podpisuje "ruski trgovski ataše". Puške so bile naložene iz vladnega arzenala Haritan in ljudem, ki so znali, kaj je na parniku, se je reklo, da naj molče!

KAMPANJA ZA PRODAJO VOJNO-HRANILNIH ZNAMK V ZAPADNI PENNSYLVANJI.

Pittsburgh, Pa. — Po celi zapadni Pennsylvaniji se je razvila živahna kampanja za prodajo vojnih hranilnih znamk ter zveznih zadolžnih certifikatov za dobo pet let.

Narodni odbor za varčevanje priporoča vsem prebivalcem v zapadni Penna., da naj kupujejo vojno hranilne znamke za denar, katerega prihranijo mesto, da bi ga držali doma, kjer je vedno nevarnost, da ga kdo ukrade, ali pa ako nastane ogenj popolnoma uničen. Posebno še pozivlja predsednike in tajnike posameznih društev, da naj isti pojasnjujejo svojim članom glede vojnih hranilnih znamk. Ta odbor bo poslal v posamezne naselbine posebne agitatorje, kateri se bodo udeleževali društev in se in na istih potem

agitirali za nakup vojnih hranilnih znamk.

Vsako, kdor ima kaj prihrankov in istih se ne naloženih na dobre obresti, naj kupi vojno hranilne znamke, katerih obresti potečejo štirikrat na leto. Vojno hranilne znamke in zvezni državni certifikati so prosti vsakega dohodninskega davka, vsled česar se obrestujejo po 5,75 odstotkov. Kdor sedaj kupi zvezni državni certifikat za sto dolarjev svoje vrednosti, plača samo 83. dolarjev in 60 centov. Čez pet let dobi za njega sto dolarjev.

DELOVANJE "AMERIŠKO-JUGOSLOVANSKEGA POMOŽNEGA ODBORA."

New York, N. Y. — (Iz jugoslov. inf. urada). Ga. E. H. Harriman, predsednik "Ameriško-jugoslovanskega pomožnega odbora" se je zavezala, da bo prispevala tri mesece po deset sto dolarjev mesečno za pomoč otrokom v Jugoslaviji. Po poročilih, katere je dobil odbor iz Jugoslavije, je tam okrog dvestotisoč otrok, ki potrebujejo takojšnje pomoči. Vsi ti otroci dobivajo vsak dan po eno brezplačno kosilo iz tega daru, katerega je prispevala in bo še ga. Harriman, ki se lahko v resnici imenuje rešiteljica jugoslovanske mladine.

Ta pomožni odbor se je organiziral decembra 1. 1918, ko je g. Hoover poročal, v kakem pomanjkanju se nahajajo otroci v Jugoslaviji. Agitirno in uspešno delovanje odbora je omogočilo, da je odšel major Gephart v Jugoslavijo in tam organiziral pomožno akcijo.

Namen odbora je sprejemati denarne prispevke ter pomagati bednemu ljudstvu v Jugoslaviji brez razlike na versko ali politično prepričanje ali pa na narodnost. Pomaga onim, kateri so v resnici potrebni. Delal je ves čas sporazumno z ameriškim Rdečim križem, in je poslal že veliko množico razne obleke potom ameriškega Rdečega križa. Dosedaj je nabral \$235.272.65, od katere vsote je izročil g. Hooverju za razna živila \$230.000. Vsak cent, katerega dobi pomožni odbor, gre direktno za pomoč revežem v stari domovini, kajti uradne stroške pokriva odbor iz svojih privatnih sredstev. Za uradne prostore ne plačuje nobene najemnine, ker je dr. Harris v New Yorku prepustil potrebne prostore v 15. nadstropju svoje palače popolnoma brezplačno temu odboru.

Ker se pa sedaj otroci nahajajo v brezupnem stanju, se je pomožni odbor zavezal, da bo pomagal otrokom, da se na ta način ohrani zdrav narod. G. Hoover je organiziral sedaj novo organizacijo pod imenom "American Relief Administration, European Children's Relief", in namen te organizacije je pomagati splošno vsem otrokom v Evropi. Vsled tega apelira "Ameriško-jugoslovanski pomožni odbor" na vse Jugoslovane, da pomagajo s prostovoljnimi prispevki temu odboru. Kajti zavezal se je, da bo pomagal vsem otrokom v Evropi, torej tudi v Jugoslaviji, ki so potrebni pomoči.

Prostovoljni darovi se radi tega tudi lahko pošiljajo temu odboru s pripombo, da so za osirotle otroke v Sloveniji. Pošiljajo se pa tudi lahko, kakor dosedaj na "Ameriško-jugoslovanski pomožni odbor" v New Yorku, 511 Fifth Ave., New York City.

ODPUŠČENI VOJAKI NE VSTOPJO V MILICO.

Washington, D. C. — General March, šef ameriškega generalnega štaba, je poročal pred zborničnim odsekom za vojaške zadeve, da mu je osem gubernorjev sporočilo, da jim je nemogoče dobiti odpuščene vojake za vstop v milico.

Kongresnik McKinzie je vprašal generala Marcha, kakaj vojni departament predlaga pet sto tisoč mož močno armado. "Mnogi nas so mislili, če se uvede splošno vojaško vežbanje, da je nepotrebna velika stalna armada," je rekel kongresnik McKinzie. "Zdaj slišimo, da potrebujemo veliko regularno armado, da vežbamo te mladice. Ali bi ne mogli vežbati te mladence rezervni oficirji?"

"Če hočemo mladence vežbati samo skozi tri mesece, tedaj jih bodo vežbali trajno in trdo", je odgovoril general March. "Da se vežbanje izvrši pravilno, morajo biti učitelji eksperti."

Poročila s stavkovnega polja.

Cleveland, O. — Stavka se nadaljuje s polno zadovoljnostjo stavarjev. Tovarna "Lake Erie Bolt and Nut Co." ustavi je obrat; delo počiva tudi v "American Steel and Wire Co." Zhorovanja se vršijo dnevno v raznih krajih. Govorniki nastopajo v raznih jeziki. V slovenskem jeziku je govoril 23. t. m. odgovorni urednik Enakopravnosti, Louis Truger. Bossi nagovarjajo delavce, da naj se povrnejo na delo, toda njih trud je zastoj in vsak stavar se posmehuje raznim obljubam. — Poročevalec. —

Gary, Ind. — Stavka v tukajšnjih jeklnah in železovarnah je v popolnem teku. Na stavki je okrog 20 tisoč delavcev. Tu so razne tovarne, kot "Illinois Steel Co.", "American Tin Plates Co.", "American Bridge Co.", "Bolts and Screws Co." V zadnji tovarni je stavka že tri tedne. Stavarji se zadržijo popolnoma mirno in dosedaj (25. t. m.) še ni bilo izgrešov. Imeli smo že dva shoda, 21. in 23. septembra. Mestni občinski odbor je dal nam na razpolago mestni park, kjer so se vršili shodi. Oba shoda sta bila zelo dobro obiskana in malo je manjkalo, pa bil park premanjen. Sedaj je delavstvo organizirano 98 do 99 odstotkov. Vsled premelega števila stavkokazov bodo morali vse tovarne zapreti. Apeliramo na vse stavarje širom Zdr. držav, bodite solidarni in mirni; ne poslušajte raznih izlivčev in ne pustite se izivati. Prepričani bodite, da je zmagata na naši strani. — Poročevalec.

Rockdale, Illinois. — Tukajšnja "American Steel and Wire Co." je obrat popolnoma ustavila. Ni nomenobenega pravega delavca razun par stareškov, ki pa nam itak ne morejo ničesar škodovati. Stavka se vrši mirno brez vsakih nemirov. Prvi dan je bilo pripravljeno nekaj pomožnih policajev, ki so pa takoj izginili, ko so videli, da nimajo nobenega posla. Mestni župan je namreč izpravičel, da dela le nove nepotrebne stroške mestni občini in jih je radi tega odpoklical. Kajti te pomožne policaje družba itak ne plačuje, jih mora mestna občina. Menda so mu to nasvetovali tukajšnji davkoplačevalci. — Poročevalec.

Parrell, Pa. — V tukajšnjem mestu so bili veliki nemiri 25. septembra zjutraj, ko je polletja ohkolila naselbina Hrvatov. Uvedla je hišno preiskavo ter zaplenila vse orožje. Neki Hrvat je ravno čistil samokres, ko je prišel k njemu nek milijar ter mu zaukazal "roke kvikšo". Hrvat se je nekoliko obotavljal, ali ni slišal ukazov ali ni razumel, ni znano. Bil je na mestu ustreljen.

Vhod tovarne "American Steel and Wire Co." so še bolj varno zaščitili. Strojna puška je še vedno na istem mestu in poleg te postavljena ameriška zvezdnata zastava. Nekateri tovarne so popolnoma ustavile ves obrat. 98 odstotkov delavcev je na stavki. Mestni šerif je obsedel sedemdeset aretirancev na skupno globlo tisoč dolarjev, ker so nosili prepovedano orožje. Shod stavarjev se je zopet vršil v državi Ohio.

Policija se vozi v avtomobilih po mestnih ulicah. V zadnjih treh dneh so bili ubiti štirje poljejski konji. Šerif je prepovedal vsa socijalistična zhorovanja. Milijarji so aretirali štiri stavarje, ker so bili malo opiti. Župan jih je pomilostil. Carnegiejeve železovarne obratujejo s nekoliko stavkokazi. Dela okrog osem odstotkov navadnega števila uslužbencev. Ti menda vzdržujejo ogenj v pečeh, ker se vije gost črn dim iz dimnikov v zrak. Druge tovarne ne morejo dobiti niti toliko delavcev, da bi vzdrževali ogenj v pečeh. V mestu sedaj vlada mir. — Poročevalec.

Spartakovski nemiri v Nemčiji.

Coblentz. — Tukaj poročajo, da so se spartakovi v Dueseldorfu hoteli polastiti mesta zadnje nedelje, toda vladne čete so jih porazile.

SLUŽBA.

Išče se hišnik (janitor) za urad Slovenske narodne podporne jednote. Zglasite se v gl. uradu na 2657-2697 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POZOR ROJAKI.

Posestivo naprodaj v prijazni Cerkljiski dolini v Martinjaku. 1181 Stev. 31. Posestivo obsega 32 orolov izvrstnega gozda. Lepa prilika se nudi s tem rojakom, ki se vračajo v domovino za nakup tega posestva. Za vse nadaljše podrobnosti obrnite se osebno ali pismeno do lastnika: Jakob Svelgelj, 1096 East 67 St., Cleveland, Ohio.

16 boka slavni BOLGARSKI CAJNIN TABLET proti zaprtosti stane samo pet dolarjev, za budočih deset dni. Dajek 240 posobni. Kna boksa \$1.04.

Marvel Medicines Co., No. 6, Marvel Bldg., P. O. Box 983, Pittsburgh, Pa.

HOČETE BITI ZDRAVI? Torej rabite Sv. Bernarda zdravilni čaj. Pomagal je že tisočim in vsi ga priporočajo. Poskusite ga. Narodite \$1.06 za en zavoje ali pa \$5.00 za 6 zavojev, naslov je: Saint Bernard Gardens, D-7, New Orleans, La. Denar se vrne ako vam ta čaj ne pomaga. Pišite še danes.

PROTI ZAPRTNICI RABITE

LAXCARIN

Skoro ni boljšega na svetu. Dovolj za eno zdravljenje šest zavojev stane \$5.24—1 zavoje za \$1.04 s vojnimi davkom. Se prodaja le pri Laxal Medicine Co., 164 Laxal Bldg., Pittsburgh, Pa.

NASVET

kako se kuha doma pijača? Iz nakega hmelja in malta si po naših navodilih vsakrati prav lahko naredi 10 galonov prave pive za \$2.25 v vse kraje Unije. Za pristanost i nakovost jamči tvrdka: FRANK OGLAR, 6401 Superior, Cleveland, O.

ALI JE VAŠE ZDRAVJE VREDNO 2 CENTA?

Ako trpite na nervoznost, ledolodnih bolečinah, zaprtju, splošni slabosti, glavobolu, imate teka, imate nečisto kri, ako ste utrujeni, se pučute onemogli zjutraj, ako imate bolečine v hrbtu, reumatizem, pošiljte nam pismo s znamko za 2 centa in s svojim naslovom in mi vam bomo poslali s obratno pošto, POPOLNOMA PROSTO, popolno tridnevno zdravljenje našega JUVITO zdravila, ki je sestavljeno iz čistih zdravilnih soli. Naslov: JUVITO LABORATORY, South Hills Branch 6, PITTSBURGH, PA.

JUGOSLOVANI POZORI! LAHKO NEKAJ PRI-SLUŽITE.

Ta velika tvrdka PAN MOTOR COMPANY in še druge tovarne se nam zdi, bodejo napravile mesto St. Cloud, Minn., eno med velikimi industrijskimi mesti na severozapadu v nekaj letih. Torej mi imamo še 1200 hišnih stavbiš (lotov) na prodaj v bližini te velike avtomobil tovarne, po nizki ceni, kar mi smatramo za zelo izvrstno dobro kupčijo in jih ponujamo na hitro prodajo. Na stotine Jugoslovancev je že kupilo zemljišča tukaj. Mogoče, da si kupite tudi vi eno lot. Za nadaljša pojasnila obrnite se ustmeno ali pa pišite na A. J. ARLIO, agent, Room 27, First National Bank Building, St. Cloud, Minn.

BODITE PAMETNI

Pošiljajte vaš denar preko naše banke dokler je cena kronam še nizka.

Vi s tem lahko pomagate svojem, starišem, bratom in sestram, da njim pošljete denar ker z denarjem se kupi vse. Pomagajte in to še predno pride huda zima, da bodo lahko pripravljeni z vsem.

VI DASTE DVAKRAT AKO DASTE HITRO.

Ako želite premeniti vaše dolarje v krone storite to sedaj, ker pozneje mogoče pride do tega, da boste morali plačati veliko več zanje.

Za vsa nadaljnja pojasnila obrnite se na

JOHN NEMETH STATE BANK

1597 Second Ave., NEW YORK CITY.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1906.

Izstop. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-29 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESEK.

PREDSEDNIK: Vences Cuzler, 2657-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrst, Box 140, Camsburg, Pa.
TAJNIK: John Verderber, 2708 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODELSKA: Paul Burg, 2657-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Tschopp, Box 1, Clora, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Phil Collins, 2657-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

PROSTNI ODESEK.

John Ambrosi, predsednik, Box 251, Camsburg, Pa.
John Underwood, 606 May St., Springfield, Ill.
Marta Schenker, Box 275, Barbours, Ohio.
Joa. Radick, Box 425, Smith, Pa.
Frynk Seng, 2590 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Burg, predsednik, 2657-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VARNOSTNO OKROŽJE: Rudolf Pictorich, Box 436, Bridgeville, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šolar, Box 104, Green, Kan., ne odgovarja.
Loo Kubar, Box 245, Gilbert, Minn., ne odgovarja.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 18617 Waterloo Rd., Collierville, Ohio.
John Ambrosi, 418 Pierce St., Elyria, Ohio.
Joa. Kulan, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vences Cuzler, John Ambrosi in Matt Petrovič.

EDUKATIVNI ODESEK.

PREDSEDNIK: Frank Ahl, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trill, Box 121, Lawrence, Pa.
John Owen, 245 Englewood, Detroit, Mich.
Joa. Stroh, 1101 E. 83. St., Cleveland, Ohio.
Mery Urdahl, 1644 So. Rock Ave., Chicago, Ill.

VARNOSTNI EDUKATIVNI: Dr. F. J. Kura, 1835 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODOGOVORNI UREDENIK "PROSVETA": John Zaveršnik.

POZORI! — Vse denarne pošiljke za stvar, ki se šliše gl. izvrševalnemu odboru in jednoti sploh, naj se pošiljajo na naslov: John Verderber, 2657-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse denarne pošiljke za stvar, ki se pošiljajo Paul Burgu, tajniku bolniškega odbora, gl. vpraš.

Vse pošiljke gl. odbora pošiljate v gl. izvrševalnemu odboru in naj pošiljate M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, gl. naslov je: Kulan.

Vsi prihodni na gl. prostni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Ambrosi, Box 251, Camsburg, Pa.

Vse pošiljke prosti edukativni gl. odbora se naj pošiljajo predsedniku edukativnega odbora Vences Cuzlerju.

Vsi denari in drugi splošni davki, karoli in splošni davki, kar je v vseh s glavnimi jednoti, naj se pošiljajo na naslov: "Prosveta", 2657-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Rojaki Pozor! Zelo važno! — Čitajte!

Po dolgi in teški borbi imate sedaj zopet priložnost hitro in varno in poceni pomagati trpečim svojem v stari domovini, če njim pošljete denarne pomoči s posredovanjem splošno priznane

EMIL KISS BANKE.

To je najpogostejša banka na Kranjski, Stajerski, Spodnji Koroški, Štajerski, Slovenski, Dalmaciji, Hrvaški, Slavoniji, Bosni in Hercegovini in s sedemdesetimi svetovno

"PRVA HRVATSKA STREDIONICA U ZAGREBU"

VEDNO NAJNIZJE DNEVNE CENE. VEDNO TOČNO IN HITRO IZPLAČEVANJE. PRI VEČIH SVOTAH POSEBNO NIZKA CENA.

Vse denarne pošiljke se jamčeno. PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV V VSE KRAJE EVROPE.

Prodne se pošte na potovanje, vprašajte to tvrdko za potrebna pojasnila in navodila. V slučaju potovanja vam ta tvrdka pokriva potrebne prostore, če ji dopeljate are. — Vse potrebne pojasnila glede potovanja se dajejo osebno in pismeno brezplačno. Bodite vedno zelo opretni in ne poskušajte tu in tam s pošiljanjem denarja v stari kraj, temveč se vedno skupno obrnite na stare in vsakrati priznane tvrdke, katere pošiljate na naš DVAJSET let star v Vaše stari domovine in katere naslov je:

Emil Kiss, bankir,

133 Second Ave. cor. 8. St.

NEW YORK, N. Y.

Plačamo po 4% obresti na hranilne vloge.

Vstanovljena 1898. Pošilja pod državnim nadzorstvom.

NAPEDEK.

"Prosveta" piše na blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s njenimi idejami, podpiraj trgeve, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebe, ne po mneni ceni.

ANTON BORNIK, Nemčija, Pa.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglaševanje odgovorni je oglaševalci sami. Mi ne sprejemamo do njih nobene odgovornosti. Vsek kdor kaj kupi iz oglašev in če mi ni všeč naj sam sebi pripiše. Vse oglaševanje nam posledice naj nosi vsak sam. Upravitelstvo lista.

Inozemstvo.

Generalna gledališka stavka v Parizu.

Pariz. — Vodstvo organizacije gledaliških igralcev, godbenikov in vsega ostalega osebja v zvezi z gledališči, je pozvalo vse člane unije na štrajk.

Stavka v kodažskem pristanišču.

Kodaž. — Tukaj traja že nekaj tednov stavka pristaniških delavcev, ki zahtevajo večjo plačo. Zda se vrše pogajanja med delavskimi zastopniki in vlado. Parobrodne družbe so hotele najeti švedske parnike, da zdrabe stavko, toda nakano so preprečili švedski pristaniški delavci, ki so tudi zaštrajkali.

Generalna stavka kovinarjev v Nemčiji.

Berlin. — Organizirani kovinarji glasujejo o generalni stavki. Ako se izreče za stavko dve tretjini delavcev, bo takoj prenehalo delo v prizadetih delavnicah. — V Bremenu štrajkajo mornarji.

Kolčak ne more nikamor.

London. — Po vestih iz Moskve se Kolčakove čete zastonj trudijo, da bi potisnile nazaj rdečo armado v Sibiriji. Sovjetske čete severno od Tobolska so se obrnile proti jugu in ogrožajo Kolčakovo desno krilo. Na turkenstanski fronti so rdeče čete okupirale Izgiz. V okoliših Dona je sovjetska armada prišla ofenzivno proti Denikinim in vroči boji se vrše severno od Carizina in Bielokalitvenska.

Škodova tovarna nacionalizirana.

Dunaj. — Iz Prage poročajo, da je češkoslovaška vlada podprala znane škodove tovarne za izdelovanje topov. Poseben odbor, obstoječ iz šestih Čehov in treh Francozov, bo upravljal tovarne.

"Rusi ne marajo caristov", je dal Kerenskij.

London. — Aleksander Kerenskij, bivši predsednik prve revolucionarne vlade v Rusiji, je dejal 21. sept. v intervjuju, da Kolčak niti Denikin ne moreta vladati v Rusiji brez stalne pomoči zaveznikov. Rekel je tudi, da zaveznikom bi moralo biti znano, da ruški narod ne mara caristov, a kljub temu podpirajo Kolčaka in Denikina. Ako se kdaj posreči caristom, da pridejo v Moskvo, ne ostanejo tam niti eden dan, razun če ostanejo z njimi tudi zavezniki armade.

Kerenskij je rekel dalje, da je blokada Rusije, ki povzroča stradanje in umiranje otrok, največji zločin izvršen nad stomiljskim narodom. Kerenskij je ponovno izrekel svoje antipatije napram Leninu, dodal pa je, da preobrat v Rusiji mora priti od znotraj, ne pa od zunaj.

Paderewski resigniral?

Pariz. — Tukaj poročajo, da je Ignace Paderewski, poljski ministrski predsednik, resigniral, ko je vrhovni svet mirovne konference odklonil njegovo zahtevo, da Galicija pripade Poljski brez plebiscita.

Pariski borzajani so raznesli vest, da je Lenin umorjen.

Pariz. — Na tujkajšnji borzi je v četrti uri krožila vest, da je bil Lenin umorjen v Moskvi. Vest je dosegla tudi zbornico, kjer je pa bila hitro zanikana.

SOCIALISTIČNA ZMAGA V BULGARIJI.

Pri volitvah v Bulgariji so zmagali socialisti in je propadla dosedanja vojaška stranka. Po angleškem poročilu so se pomnožili mandati zmernih socialistov od 59 na 124, komunistični mandati pa od 10 na 47. Vojaška stranka, ki je imela do sedaj polovico vsega bulgarskega parlamenta v rokah, je ohranila le en sedež.

BURLESON JE PRI VOLJI RESIGNIRATI.

Austin, Tex. — Neki prijatelj glavnega poštarja je izjavil, da je Albert S. Burleson, glavni poštar, takoj po kritiki od strani Samuel Gompersa, predsednika Ameriške delavske federacije, dejal, da raje poda resignacijo, kakor da trpi vmešavanje od strani Gompersa. Predsednik Wilson ni sprejel resignacije.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

KOROŠKO DELAVSTVO POZDRAVLJA SLOVENSKO LJUDSTVO!

Dogodki na Koroškem tvorijo v strašni zgodovini ljute svetovne vojne svoje posebno poglavje. Silno zanimivo in pisano se bo zdelo to poglavje našim potomcem, za nas pa, ki živimo sredi svetovnega meteža, ki doživljamo do konca vse tragične faze in pojave vojne spora, tvori še vedno jedro vseh dogodkov eno samo, kardinalno vprašanje: Kako priti vendar do miru, kako vrniti končilo zbegnjenemu in izkrvavljenemu ljudstvu milejše razmere. Tej nujni potrebi posvečamo naše skrbi, v dosego tega elementarnega cilja delamo, in sicer a tem, da kažemo vsem, zlasti onim, ki se nahajajo, nemalo tudi po zaslugi modre pariske konference, sredi vsesplošnega nereda, pot razuma, pot sprave in sreče.

In ta pot je je ena; ona vodi preko imperialističnih intrig pariskega "mirovne" podjetja do neposrednega sporazuma med narodi.

In da je ta pot edino prava, nam priča baš sijajna manifestacija koroškega delavstva slovenske in nemške narodnosti, ki se je vršila preteklo nedeljo v Borovljah in v Bistrici v Rožu.

O položaju na Koroškem ni treba veliko govoriti. Koroška nam nudi tiptični dokaz, kam utegne bestialni nacionalizem privedi celo deželo. Koroška je v pretekli večini slovenske dežele. Toliko pristno slovenskih tradicij ne živi morda v nobeni drugi slovenski provinci. In vendar se je polagoma posrečilo brezvestnim agentom nemškega imperijalizma napraviti s pomočjo propadle Avstrije iz te krasne dežele torišče nacionalističnih neredov. Majhno število ljudi se je iz nacionalnih interesov, ki so pa v resnici skrivali pretežnje, valdalo v deželi in z dolgoletnim sistematičnim nacionalističnim podpihovanjem in gospodarskim osvojevanjem, pri čemer je seveda plačevalo vse stroške koroško ljudstvo, vstvarilo take ne normalne razmere, tiralo stvar tako daleč, da se je že ob koncu vojne srpenilo deželo, proti volji ljudstva, v pravcato bojišče. Od tedaj je Koroška še najbolj trpela, ni čudno tedaj, če si ljudstvo želi sedaj tako vroče toli potrebnega miru, če išče na temelji sporazuma primerne rešitve.

Shod, ki ga je sklicala naša stranka v Borovljah, je imel v tem oziru, poleg tega, da reši praktična lokalna vprašanja, tudi ta namen, da dokaže koroškemu delavstvu, ki je zlasti v tej občini močno zastopano, kako misli slovensko delavstvo, kako hoče pomagati svojim bratom v teh krajih. Delavstvo je to razumelo in se zato udeležilo shoda v imponantnem številu.

Nemški delavec je sedel poleg slovenskega delavca v najlepši slogi in vsi so z enakim navdušenjem pritrjevali izvajanjem govornikov. Referirala sta na shodu druga Golouh in Mihevc, javili so se pa k besedi še razni drugi nemški in slovenski govorniki. Vsi so povdarjali eno in isto temeljno misel, vsi so se obračali do jugoslovenskih pokliceanih šiniteljev, da naj vplivajo na vlado, da naj skrbi za te svoje kraje, da naj pospekuje njih kulturne, industrijske in poljedelske potrebe. Govorilo se je tudi o aproviziranih vprašanjih, o šolskih problemih, o internacijah, z eno besedo o ureditvi vseh političnih in gospodarskih vprašanjih dežele, ter povdarjalo zlasti, da imajo biti vsaki narodnosti kulturne potrebe in polna svoboda zagotovljene.

Vsi so pa ob burnem pritrjevanju navzočih ponavljali solidarni pozdrav koroškega delavstva ene in druge narodnosti vsem slovenskim sodrugom in vsemu slovenskemu ljudstvu!

Shod v Borovljah je pokazal, da zna ljudstvo prav misliti, da so plemenita čustva solidarnosti močnejša od vsake nacionalističnegonje.

In kakor v Borovljah, tako je bilo v Bistrici v Rožu. Ondotno zavedno slovensko ljudstvo je sijajno manifestiralo za svoje cilje. Naša nedeljska shoda sta bila velikega izobraževalnega pomena. — Vrlenu koroškemu ljudstvu brez razlike narodnosti vračamo

brataki pozdrav slovenskega ljudstva.

Sprejeta je bila naslednja resolucija:

"Ljudstvo v Borovljah in okolič slovenske in nemške narodnosti, zbrano na shodu 17. avgusta 1919, pozdravlja navdušena vso slovensko delavstvo, s katerim hoče odalej ramo ob rami delati za skupen dobrobit.

Pričakuje, da se aprovizirane razmere uredijo na način, da bo dobiti potrebno količino živila po čim nižji ceni, ter da se bo kulturne in industrijske potrebe tega okraja, ki z gotovimi industrijskimi izdelki lahko oskrbuje vso Jugoslavijo, primerno pospeševalo.

Zahteva nadalje z vsem poudarkom, da se otvori jeseni v Borovljah srednja šola za prebivalstvo tega okraja.

Novo mesto. Predsednik tukajšnjega urada za goriske begunce je sodni svetnik Kováč. Ta urad je bil večji del skozi vso zimo zaprt. Po razsuli stare Avstrije vrnili smo se iz bojnih poljani hosi in nagi. Pričetkom l. 1919. je tačasni predsednik K. opozoril one, ki so prišli od vojakov, da se jim podeli par lesenih plesnikov čevljev. Šli smo (pet- da po številu), ter prosili za tozadevna potrdila g. K. Ker pa je mraz hudo pritiskal, je zahteval sodni svetnik 5 m drva, kar je stalo v onem času 400 K! Svetoval nam je tudi, da naj mu pripravimo drva, ker mu kot starčku ni mogoče poslovati v mrzli sobi. Vsak razumen človek ve, da mi begunci nismo lastniki gozdov; kaj se le, da bi pripravljali drva sodnim svetnikom, ko jih še za lastno uporabo nismo imeli.

Tako nas je orej odslavlil praznih rok. Le na prizadevanje neke uradnice na novomeškem okr. glavarstvu se nam je od strani iste porazdelilo par čevljev, razen enega, ki jih še do danes ni dobil. Sicer je g. Š. opravi prijetih, ali zmožen je še vseeno, da nabavlja cele ure čez begunce, in zato pa ne spada v posredovalni urad. Te dni nas je celo opozoril na to, da nas hoče obveznati novomeški župan, ki alisi na ime Rozman in Nemec Bergmann, prisilji, da zapustimo te kraje. Tudi pravijo, da smo begunci lenuhi, in da poskrbijo za to, da se nekaterim beguncem odtegne begunska podpora.

Nekega dne mi je dejal g. predsednik, češ, da izivamo: tukajšnje prebivalstvo in govorimo laško. Seveda se govori laško z osebami, z katerimi se ne moreš drugače porazgovoriti. Sicer pa bi bilo tudi to potemtakem izizvanje, če g. svetnik K. govori nemško v svojem uradu, če dotična oseba ni sposobna slovensčine. Torej dostojnost! — J. Sossou.

Gruzinska in azerbajdžanska republika proti Denikinom. — Petrograd, 2. Stiki med gruzinsko in azerbajdžansko republiko na eni in z Denikinom na drugi se podstrujejo. Azerbajdžan je poklical 6 letnikov pod orožje. Hribovsko prebivalstvo popravlja in utrjuje gorske čete. Gruzinska republika je zaprla uredništva Denikinovih listov v Tiflisu in odpovedala uradniškemu osebju službo.

Dobava premoga. — Belgrad, 2. Velika količina premoga se bo nabavila v Avstriji za potrebe naših železnice in drugih ustanov. Premogovna kriza se je pojavila pri nas valed dogodkov z Rumunijo, ki se je bila obvezala, da bo dobivala 15.000 vagonov premoga iz petroskiških rudnikov.

Rudarska šola v Celju.

Te dni je podpisal minister za rudarstvo in gozdarstvo sodr. A. Kristan dekret, s kojim se pravomočno ustanavlja rudarska dveletna šola v Celju.

Za povzdig rudarstva v Srbiji. Je na predlog ministra sodr. Ant. Kristana dovolil ministrski svet 9 (devet) milijonov kron; upanje je, da začne rudniki v Srbiji z delom.

Stavka ljubljanskih kovinarjev končana. 4. septembra so šli ljubljanski kovinarji in uradništvo strojnih tovarnen Kastele in Zabkar, Samassa in Toennies (last Jadranske banke) zopet na delo. Tri dni so se vršila pogajanja pod predsedstvom nadsvetnika g. Pirnata in šele danes ponosno so se zastopniki organizacije in zastopniki podjetja redinili. Stavkujoči so izbojevali razmeroma lep uspeh, o katerem poročamo natančneje pozneje. Solidarnost uslužbenstva je bila ves čas vzorna; danes so ti stavkajoči zopet prestopili prag tovarnen prav tako v slogi, kakor so zapustili tovarne pred dobrih štiri tedni.

POTOP.

Zgodovinski roman.

Spiran H. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski.

(Uvodnjeno)

"Tri takšne grozne vojne ob enem, ko nam pa še za jedno manjka moči!" omeni Stanislav. "Moči nam ne manjka, marveč poguma. Radi nečimnosti gine domovina. Bog daj, da kmalu dočakamo kaj boljšega!" reče turobno Jan.

Ne oddahnem se poprej, nego na bojnem polju," zatrdi Stanislav.

"Da bi le kmalu zagledali kneza!" zakriči Zagloba.

Njegova želja se je kmalu izpolnila, kajti čez uro časa se vrne Harasimovič ter nizko se priklanjaje naznani vitezu, da jih knez nemudoma hoče videti.

Ker so bili že preoblečeni, se brez odloga dvignejo ter odidejo. Harasimovič jih spremlja iz orožnice, pelje čez cesto, na kateri je bilo polno vojakov in plemstva. Nekateri so stali v gručah ter se razgovarjali o novicah, katere je prinesel zabludovski komornik. Obrazi vseh so razodevali nemir in nekako vneto pričakovanje. Večkrat so čuli ponoviti besede: "Vilna gor! Vilna je požgana do tal! ... Varsava je zajeta! ... Švedje so že v Mali Poljski! Izdajstvo! ..."

Pri glavnem vходу, poleg katerega so rastle pomarančna drevesa, je bilo še tesnejše, nego na dvoru, katerega so ravniki prekopali. Tu so se razgovarjali o zaporu Gusevskega in Judikega. Vsi so se rinili v dvorano in hoteli izvedeti resnico iz ust samega kneza, ki je v tem hipu sprejemal polkovnike in odličnejše plemstvo. Trabantje, razpostavljeni poleg kamenite ograje, so skrbeli, da gneča ni postala prevelika, ponavljajoč vsaki hip besede: "Počasi, gospodje, počasi!" In tolpa se je za trenutek vstavila, ko ji je trabant z dolgo sulico zagradil pot, da so spremljajoči imeli čas stopiti v dvorano.

Konečno se zabliška skozi odprta vrata plavkast strop in naši znanci stopijo v dvorano. Oči se jim odpro najpoprej na oder, stoječ sredi dvorane, okrog katerega je stala množica vitežtva in gospodje v bogati, raznobarvni opravi. Spremljajoč stal prazen naslonjač, nekoliko vzvišen od drugih, z visokim pultom, vrhu katerega je ležala ozlačena knežja kapa, izpod nje pa je visel rudičast žamet, obrobjen s šapeli.

Čez malo časa se vrne z naznanilom, da jih knez prosi, naj vstopijo.

Oba Skretuska, Zagloba in Volodijevski stopijo v neveliko, toda svetlo sobano, obito s pozlačenimi preprogami ter obstanejo, ko vidijo za mizo, pokrito s papirji, dva moža v živahnem razgovoru. Jeden od nju, še mlad človek, opravljen po tujezemskem kroju, z dolgimi lasmi, je šepet

tal staremu tovarišu nekaj na uho in ta ga je poslušal z nagrbnjenim čelom ter časih pa časih pokimal z glavo. Tako je bil zamišljen v razgovor, da se opazil ni kmalu prišlecev.

Bil je to človek štirideseti let, orjaške postave in širokopleč. Obklečen je bil v škrlatno obleko, izdelano po poljskem kroju ter zapeto pod vratom z dragocenimi zaponkami. Lice mu je bilo veliko ter je razodevalo ošabnost, resnobo in moč; črte na njem so kazale bojevnika in vladarja. Dolge, navzdol viseče brke so ga delale še bolj mračnega, da je bilo videti lice kakor izklesano iz mramora. Čelo je imel radi premišljevanja nagrbnjeno, toda lahko si ugani, da mora biti gorje onemu, naj si bo že prostak ali vojak nad katerim se razlije njegova jeza.

Sploh je bilo nekaj veličastvenega na tej postavi, in vitezem se je zdelo, da je ta sobana, v katero so prišli, pretesna za ono postavo. Na prvi pogled je vsakdo lahko spoznal kneza Janosa Radzivila, vojvoda vilenskega in velikega hetmana litevskega. Lahko razumljivo, da je bilo temu veljaku pretesno, ne samo na prostranem posestvu, marveč celo na vsej žitni in litvi.

Mlajši njegov tovariš, z dolgimi lasmi in v tujezemski opravi, je bil knez Boguslav, Janošev stričnik, hlevar velike kneževine litevske.

Nekaj časa je šepetal hetmanu nekaj na uho, konečno pa reče glasno:

"Pustim vam svoj podpis na pogodbi ter odidem."

"Pa pojdi gospod, če le ne more biti drugače," odvrne Janoš Radzivil, "dasi bi mi bilo ljube, da bi tu ostol, ker se ne ve, kaj še vse pride..."

"Svetli knez ste vravnali vse tako, kakor je prav; tam pa je treba delo nujno vzeti v roke. Torej z Bogom!"

"Bog naj varuje vso našo hišo ter naj je proslavi!"

"Adieu, mon frere (z Bogom, brate)!"

"Adieu!"

Podasta si roke, na kar hlevar urno odide, veliki hetman pa se obrne k navzočim:

"Oprostite, gospodje, da sem vas pustil takati," reče z debelim, počasnim glasom. "Toda sedaj so takšni časi, da trgajo človeka na vse strani. Čul sem že vaša imena ter se radoval, da mi je Bog poslal takšne viteze. Sedite, dragi gostje. Kateri izmed vas je Jan Skretuski?"

"Jaz sem k službi vaše knežje milosti," odvrne Jan.

"Toda vi gospod, ste starosta... kar pa sem bil pozabil."

"Ne, nisem starosta," odgovori Jan.

"Kako?" zakliče knez ter nagrbnjen čelo. Mar vam niso dali starostva za to, kar ste učinili pri Zbaražu?"

"Nisem se pogajal za to."

MAZOLA

Za čisto dobro kuhanje po najnižji ceni.

MAZOLA je čisto olje, napravljeno iz koruznih vrščikov po najbolj sanitarnem modernem procesu.

Tolikrat je precejeno, da je popolnoma čisto. Njeno čistost boste razumeli, če boste uporabili isto količino Mazole zopet za pečenje.

Restavraterji, ki so ponosni na svojo hrano, uporabljajo Mazolo, kajti vsaka količina hrane, najrazličnejšega duha, se zamore peči z isto Mazolo.

Noben duh ali okus ne bo prenešen z ene hrane na drugo.

Mazola je splošnoznano salatno olje. Za peko je Mazola istovrstna z maslom in boljša kot mast.

Corn Products Refining Co.
17 Battery Place,
New York City